

- *Denetim ve tasdik sempozyumu*
- *Uluslararası Denetim Standartları Konferansı*
- *Türkiye mali saydamlıkta yine sınıfta kaldı*
- *Kredi riski bankaları zorluyor*

Ekonomik Rapor

Yayın Kurulu

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOB

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi
tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

Yönetim Yeri

Gençlik Caddesi No:107

06570 Anıttepe - ANKARA

Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmob.org.tr

e-mail:alid@turmob.org.tr

Baskı

Gurup Matbaacılık A.Ş.

İstanbul Yolu Trafo Karşısı

Varlık/ANKARA

Tel: (0.312) 384 73 44

Basım Tarihi : 08 Haziran 2009

Basım Yeri : Ankara

ISSN : 1307-6620

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya
tamamı alıntı yapılamaz

Meslek yaşamızın 20. yılı

Ülkemizde muhasebe ve denetim mesleğini yasal statüye kavuşturan 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun TBMM'de kabul edilmesinin ve uygulamaya girmesinin 20'nci yılını kutluyoruz.

23 Mart 1989 tarihinde Maliye Bakanlığınca hazırlanan tasarı Bakanlar Kuruluna sevk edildi. 3 Nisan 1989 tarihinde Bakanlar Kurulu Tasarısını TBMM'ye sevk etti. 1 Haziran 1989 tarihinde TBMM'de kabul edilen Kanun, 13 Haziran 1989 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Göç yolda düzeler anlayışı ile belirli gruplara verilen tavizlerle, 60 yıllık bir mücadele sonucu meslek yasal statüsüne kavuştu. Eksikliklerine rağmen kanun, bugüne kadar iyi bir şekilde uygulandı. Ülkemizde yüz yıllık bir gecikme ile yasal statüsüne kavuşan mesleğimiz ilk yıllarını; örgütlenme, kimlik, kişilik kazanma ve kurumsallaşmaya yönelik büyük çaba ve çalışmalarla geçirdi. Bu süreci mesleğin kilometre taşlarını oluşturacak uygulamalar takip etti. 20 yılı geride bıraktığımız bu günlerde, geleceğe dönük baktığımızda mesleğimizi yeni bir dönem bekliyor.

Gerek ülkemizde, gerekse uluslararası alanda yaşanan gelişmeler, meslekten beklentiler, mesleğin yeniden yapılandırılmasını gerektiriyor. Meslek örgütümüz bugüne kadar göstermiş olduğu başarıyı bu yeni süreçte de elde ettiği bilgi ve birikimle gösterecektir.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik.

Gelecek sayımızda
buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Başkan Yardımcısı

Denetim ve tasdik sempozyumu

Birinci Yeminli Mali Müşavirlik Denetim ve Tasdik Sempozyumu yapıldı. Yeminli Mali Müşavir odaları tarafından gerçekleştirilen sempozyumda bir çok ilke de imza atıldı. Yeminli mali müşavirlik mesleğine ilişkin sorunlar tarihsel bir perspektifle değerlendirildi.

TÜRMOB'un katkılarıyla Yeminli Mali Müşavir odaları tarafından gerçekleştirilen, Birinci Yeminli Mali Müşavirlik Denetim ve Tasdik Sempozyumu geniş bir katılımı Antalya'da yapıldı. İlk kez düzenlenen sempozyumun bundan sonraki süreçte belirlenecek periyotlarla devam ettirilmesi kararlaştırıldı.

Sempozyumun açılışında bir konuşma yapan Ankara YMM Odası Başkan Yardımcısı Halil Başa-

Nail SANLI
TÜRMOB Genel Başkan Yrd.

Ekrem PAKDEMİRLİ
Eski Maliye Bakanı

Sezai ONARAL
İstanbul YMM Oda Başkanı

ğaç, sempozyumu geleneksel hale getirmeyi hedeflediklerini belirterek, “Sempozyumu düzenlemedeki amacımız, mesleğin tanıtımını yapmak, sorunlarımızı tespit etmek ve çözüm üretilmesini sağlamaktır” dedi.

İlhan HATİPOĞLU
Gelir İdaresi Başkan Yrd.

Halil BAŞAĞAÇ
Ankara YMM Oda Başkan Yrd.

İstanbul YMM Oda Başkanı Sezai Onaral açılıшта yaptığı konuşmada, odaların mesleğin standartlarını yükseltmek için çalışmalar yürütmek zorunda olduğunu vurgulayarak, “SMMM’ler ile işbirliği içinde bulunulması yararlı olacaktır,

mevcut işbirliğinde güçlendirilmesi mesleğin yararına olacaktır” dedi.

Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı İlhan Hatipoğlu, mesleğin 20 yıllık süreç içerisinde kendini ispatladığının söyleyerek, “meslek geride bıraktığımız 20 yılda kendini kabul ettirmiş ve kalitesini göstermiştir. Önümüzde yeni bir süreç var, muhasebe ve denetim konusunda uluslararası standartlar uygulanacaktır, bu uygulamada başarıyla gerçekleştirilecektir.”

Sempozyumun açılışında bir konuşma yapan TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum Türker, meslek mensuplarının güven ve dürüstlüğün simgesini olduğunu

söyleyerek, “Denetim standartları meslek örgütüne bırakılmalı. Denetim standartlarını oluşturmada Maliye Bakanlığı yetkilidir. Ancak, Maliye Bakanlığı bu yetkisini 20 yıldır kullanmamıştır. Dünyanın hiçbir yerinde denetim standartları kamu eliyle hazırlanmaz, denetim standartlarını hazırlama görevi meslek örgütüne aittir. Denetim standartlarını yayınladığımız

takdirde, tasdik uygulaması olgusunun önemli bir eksikliği giderilmiş olacaktır.”

TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Türker, kalite güvence merkezinin önce TÜRMOB bünyesinde daha sonra her odada oluşturulacağını, ayrıca önümüzdeki dönemde sürekli mesleki gelişim merkezini kurarak, sürekli mesleki geli-

şimi uygulamaya alacaklarını söyledi.

Meslek yasasının çıkışında Maliye Bakanlığı görevinde bulunan ve yasanın çıkmasında büyük emekleri olan dönemin Maliye Bakanı Ekrem Pakdemirli konuşmasında, “Ben bu kanunun çıkmasına ön ayak oldum. Kanunun çıkış aşamasında da bildiğimiz ama o gü-

YMM’lik mesleğinin tarihsel gelişimi ve denetime katkıları

YMM'lik mesleğinin vergi denetimindeki yeri

nün koşullarında gideremediğimiz bazı eksiklikleri vardı. Benden sonrakilerin bu eksiklikleri gidermesi gerekirdi. Mesleğin bağımsızlığına yönelik adımlar atılmasını doğru buluyor ve destekliyorum” dedi.

YMM'lik mesleğinin tarihsel gelişimi ve denetime katkıları konulu ilk oturumun başkanlığını, Geçici Kurul Başkanı Prof. Dr. Orhan Morgil yaptı. Bu oturumda;

Ulaştırma Eski Bakanı Oğuz Tezmen, Antalya YMM Oda Başkanı Abdi Çalışır, İstanbul YMM Oda Sekreteri Hüseyin Perviz Pur, Bursa YMM Odası Başkan Yardımcısı Kemal Tığoğulları ve Adana YMM Odası Yönetim Kurulu üyesi Mehmet Şerif Öğün konuşmacı olarak yer aldı.

İstanbul YMM Oda Başkanı Sezai Oaral'ın yönettiği ikinci oturumda YMM'lik mesleğinin vergi dene-

timindeki yeri tartışıldı. Bu oturuma; Maliye Baş Müfettişi Bahadır Özkan, Baş Hesap Uzmanı Mustafa Özdi, Gelirler Baş Kontrolörü Murat Başaran, GİB Daire Başkanı Nazmi Karyagdi ve YMM Sabri Tümer sunum yaptı.

İzmir YMM Oda Başkanı Ünal Aydın'ın oturum başkanlığı yaptığı üçüncü oturumda YMM'lik mesleğinin bağımsız denetimdeki yeri tartışıldı. Bu oturuma konuşmacı

Türk Ticaret Kanun Tasarısı ile Denetim Standartları Kurulu ve Kamu Gözetim Kurulu Kanun Tasarısında YMM'lik

YMM'lik mesleğinin bağımsız denetimdeki yeri

olarak; BDDK Denetim Daire Başkanı Ebru Sonbul İskender, SPK Uzmanı Hüseyin Yurdakul, EPDK Denetim Dairesi Enerji Uzmanı Engin Beyaz, Bağımsız Denetim Derneği Başkanı Fatih Dural ve TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Tuğrul Tüfekçioğlu yer aldı.

Türk Ticaret Kanun Tasarısı ile Denetim Standartları Kurulu ve Kamu Gözetim Kurulu Kanun Tasarısında YMM'lik başlıklı oturumun başkanlığını Ankara YMM

Oda Başkanı Sami Kazıcı yaptı. Bu oturumda; Maliye Bakanlığı Gelir Politikaları Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Seyit Ahmet Baş, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Baş Müfettişi Özkan Arslan, Gelir İdaresi Başkanlığı Grup Başkanı Osman Dereli, Doç. Dr. Korkut Özkorkut ve İstanbul YMM Odası Saymanı Vehbi Karabıyık konuşmacı olarak yer aldı.

YMM'lik mesleğinin tarihsel gelişimi ve işlevinin değerlendirildiği sempozyumun son oturumu-

nun başkanlığını TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı Nail Sanlı yaptı. Bu oturumda, Gelir İdaresi Başkanlığı Daire Başkanı Nazmi Karyağdı, SPK Daire Başkanı Kürşat Seyit Bapuççu, BDDK Düzenlemeler Daire Başkanı İhsan Uğur Delikanlı, TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi Rıfat T. Nalbantoğlu, Doç. Dr. Veysi Seviğ ve İstanbul YMM Odası Başkan Yardımcısı İbrahim Aktan konuşmacı olarak yer aldı.

YMM'lik mesleğinin tarihsel gelişimi ve işlevi

Uluslararası Denetim Standartları Konferansı

Birinci uluslararası Denetim Standartları Konferansı, Konya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın düzenlediği organizasyonla Konya'da gerçekleştirildi. Konferansda, Uluslararası denetim standartlarına ülkelerin uyumu, denetimde kalite ve KOBİ'lerin denetimi, Uluslararası denetim standartları, Türkiye'de denetim uygulamaları konularında sunumlar yapıldı.

Konya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası tarafından düzenlenen Birinci Uluslararası Denetim Standartları Konferansı geniş bir katılımımla Konya'da yapıldı. Konferans uluslararası denetim standartlarının tanıtılması ve ulusal denetim standartlarının hazırlanması konusunda önemli katkılar sağladı.

Konferansa, Konya Vali Yardımcısı Yusuf Özdemir, MHP Genel Başkan Yardımcısı ve Konya Milletvekili Faruk Bal, Konya Vergi Dairesi Başkanı Sıtkı Akşöz, Büyükşehir Belediye Başkan Yardımcısı Memiş Kütükçü

Ahmet İÇYER
Konya SMMM Oda Başkanı

ile çok sayıda meslek mensubu katıldı.

TÜRMOB Genel Başkanı Masum Türker, konferansın açılışında yaptığı konuşmada, küresel krizin, 10 yıllık süre içinde Türkiye gündemi-

Yusuf ÖZDEMİR
Konya Vali Yardımcısı

nin ekonomi olacağı, ülkeyi yönetenlerin artık ağırlıklı olarak ekonomi kökenli olmasını gerektiren bir süreci başlatacağını söyledi.

Türker, Türkiye ekonomisinin küresel ekonominin etkisinde oldu-

Faruk BAL
MHP Genel Başkan Yrd.
Konya Milletvekili

ğunu vurgulayarak, şunları kaydetti: "Türkiye, bugüne kadar alışılmış krizlerden farklı bir kriz sürecini yaşamaktadır. Küresel kriz, 10 yıllık süre boyunca Türkiye gündeminin ekonomi olacağı, ülkeyi yöne-

Sıtkı AKSÖZ
Konya Vergi Dairesi Başkanı

Memiş KÜTÜKÇÜ
Konya Büyükşehir Bld.Bşk.Yrd.

Yücel AKDEMİR
TÜRMOB Genel Sekreteri

Prof. Dr. Nuran CÖMERT

tenlerin artık ağırlıklı olarak ekonomi kökenli olmasını gerektiren bir süreci başlatıyor. Dünyaya bakıyoruz AB'de, Fransa'da, İtalya'da, ABD'de krizden çıkış için çözüm yolları tespitler ağırlık olarak muhasebe örgütlerinden isteniyor. Bir Hükümet yetkilisi gelip 'Türki-

Prof. Dr. Cemal İBİŞ
Marmara Üniversitesi

ye'de kriz yoktur, krizden kurtulduk, tekrar üretim başladı' dese belki o kişinin rütbesi insanları inandırabilir ama muhasebe meslek mensuplarını çok inandırmaz. Çünkü bizler müşterilerin satış yapıp yapamadıklarını, tahsilat yapıp yapamadıklarını, kredi kartlarıyla

satışların düşüp düşmediğini en iyi takip eden kesimiz. Bu nedenle inandırmak isteyenlerin muhakkak yanlarında bizim meslek mensuplarının raporlarını, görüşlerini buldurması gerekir."

Muhasebenin ekonomik hayatta, özellikle üretimden tüketim aşamasına kadar büyük yeri ve rolü olduğunu dile getiren Türker, buna karşın finansal tabloların, finansal sonuçların doğruluğunun da saptanması gerektiğini, denetimin de bu doğruluğu ve dürüstlüğü, karşılaştırabilmeyi sağlama bakımından önem taşıdığını bildirdi.

Türker, sempozyumun, uluslararası denetim standartlarının tanıtılması ve ulusal çizgide hazırlanacak Türkiye denetim standartlarının uyumlaştırılmasına katkıda bulunacağını düşündüğünü sözlerine ekledi.

Uluslararası Denetim Standartlarına Ülkelerin Uyumu

Denetimde Kalite ve KOBİ'lerin Denetimi

Konya SMMM Oda Başkanı Ahmet İçyer, mesleğin gelişiminde denetimin önemini vurgulayarak, denetim standartlarının ülkemizde de uluslararası uygulamalarla paralel bir şekilde uygulanmasının mesleğe büyük katkı sağlayacağını söyledi.

Konferansın sunuş bildirisini Prof. Dr. Nuran Cömert yaptı. Cömert, uluslararası denetim standartlarının genel bir değerlendirmesini yaptı.

Birinci oturumun başkanlığını Prof. Dr. Ömer Lalik yaparken, uluslararası denetim standartlarına ülkelerin uyumu konusunda Marin Toma Romanya deneyimi, Steve Priddy İngiltere denetim standartları ve uluslararası denetim standartlarına uyum, Paul Van Geyt AB Denetim Direktifinin Belçikadaki uygulaması, Pino Messina KOBİ muhasebe bürolarının desteklen-

mesi ve ACCA konularında sunum yaptı.

Konferansın, denetimde kalite ve KOBİ'lerin denetimi konulu ikinci oturumunun başkanlığını Prof. Dr. Ercan Bayazıtlı yaptı. Bu oturumda Doç. Dr. Şaban Uzay denetimde kalite, Doç. Dr. Tamer Aksoy KOBİ'lerde denetim kalitesinin sağlanmasında iç kontrol fonksiyonu, Prof. Dr. Cemal İbiş ve Arş. Gör

Uluslararası Denetim Standartları

Türkiye'de Denetim Uygulamaları

Ali Altuğ Biçer'in ortak çalışması olan KOBİ'lerde denetim konularında bildiri sundular.

Denetim standartlarından meslek mensuplarının beklentileri konusunda TÜRMOB Genel Sekreteri Yücel Akdemir'in açış sunumuyla başlayan konferansın ikinci gününde, uluslararası denetim standartları konulu oturumun başkanlığını Prof. Dr. Nejat Bozkurt yaptı. Be-

lirlenen riskler karşısında denetçinin uygulayacağı teknikler konusunda Prof. Dr. Hasan Kaval, uluslararası denetim standartlarına göre denetim raporları konusunda Prof. Dr. Seval Kardeş Selimoğlu, uluslararası denetim standartları kapsamında denetim süreci konusunda Dr. Tuba Şavlı ve denetim kanıtları konusunda M. Ali Demirkaya sunum yaptı.

Konferansın son oturumunun başkanlığını Prof. Dr. Mevlüt Karakaya yaparken, Yrd. Doç. Dr. Muhammet Bezirci Türkiye'de denetimin tarihsel gelişimi, Orhan Yıldız TTK tasarısında denetim, Prof. Dr. Beyhan Marşap ve Erdem Taş Türkiye'de denetim firmalarının karşılaştıkları sorunlar ve öneriler konulu tebliğlerini sundu. Konferansın değerlendirmesini ise Prof. Dr. Cemal İbiş yaptı.

Türkiye mali saydamlıkta yine sınıfta kaldı

Mali Saydamlık Endeksi'ne göre Türkiye 2006 yılında 43 puan ile 85 ülke arasında 41'inci sırada "bazı bilgilerin verildiği" ülke grubu içinde yer aldı. Bütçe saydamlığında Türkiye'nin altında kalan ülkeler, Suudi Arabistan, Lübnan, Trinidad ve Ekvator Ginesi olarak belirlendi.

TEPAV Mali İzleme Grubu'ndan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Bölümü Öğretim Görevlisi M. Ferhat Emil ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr. H. Hakan Yılmaz tarafından hazırlanan "Mali Saydamlık İzleme Raporu -2007" yayımlandı.

Mali Saydamlık Endeksi'ne göre, merkezi yönetim bütçe süreçlerinin mali saydamlık notu 2007 yılının sonunda 100 üzerinden 43,2 puan düzeyinde çıktı. Endeks puanı 2006 yılındaki 41,3 değerine göre yaklaşık iki puan yükseldi.

Rapor'da kamu mali yönetim sisteminin daha saydam hale getirilmesine yönelik olarak hazırlanan

5018 sayılı kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun uygulamaya girmesiyle birlikte Türk bütçe sisteminin mali saydamlık notunun endeks değerinin ideal durumda minimum 60 puan düzeyine çıkmasının beklenmekte olduğu hatırlatılarak, "Endeks değerinin hala 40 puan seviyelerini aşamamış olması ülkemizde mali saydamlığın patinaj sürecinin devam ettiğini göstermesi açısından dikkat çekicidir" denildi.

Raporda özetle şu görüşlere yer verildi; Mali saydamlık izleme endeksi 2007 yılında yüzde 43,2 oranında çıkmıştır. Endeks genel değerinin yüzde 40 - yüzde 45 arasında değişmesi özellikle yapısal nitelikli dönüşümü getiren düzenlemelerin istenen düzeyde uygulamaya

konulmadığını göstermektedir. Katılımcılar, bu son endeks çalışması ile de yapısal reform niteliğindeki yasal düzenlemelerde öngörülen saydamlığı artırıcı hükümlerin etkin bir şekilde uygulamaya konmadığını düşünmeye devam etmektedirler. Nitekim 5018 sayılı KMYKK'nun hükümlerinin tam uygulanması durumunda hipotetik olarak tahmin edilen 60,2 endeks puanının, 43,2 puan ile oldukça altında kalınması bu durumun somut bir göstergesidir.

Değerlendirme formunu dolduran kesimlerin algılamasındaki farklılaşma, mevcut düzenlemelerin özellikle merkezi kurumlar ve hizmet üreten kurumlar tarafından iyi bir şekilde kamuoyuna aktarılmadığını da göstermektedir. Bu an-

lamda reforma talep yönlü sahiplenmeyi artıracak olan iyi bir iletişim stratejisine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Özellikle 2000'den sonra yapılan birçok çalışma saydamlık düzeyindeki iyileşmenin iyi yönetim, hesap verme sorumluluğu, mali disiplin, kamu harcamalarının kalitesi, daha düşük düzeyde yolsuzluk ve yoksullukla anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Dünya Bankası için yapılan bir çalışmada, 3169 ülke verisinden hareketle saydamlıkla yönetimin kalitesi arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştu. IMF için yapılan bir başka çalışmada da mali saydamlık ile ülkenin ekonomik koşullarına ilişkin algılamının iyileştiğine yönelik beklentiler arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştı. Dünya'nın yeni bir küresel kriz içine girdiği bu dönemde, mali saydamlığın ülke yönetimleri ve sivil toplum başta olmak üzere diğer kesimler tarafından sahiplenilmesi ve korunması gereken önemli bir konu olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Türk kamu mali yönetim sisteminin mali saydamlığının diğer ülke gruplarına göre yerini saptayabilmek için, daha önceki raporlarımızda olduğu gibi, ulaştığımız verileri Uluslararası Bütçe Ortaklığı (International Budget Partnership-IBP) adı altında Bütçe ve Politika Öncelikleri Merkezi (Centre for Budget Priorities and Policies) isimli sivil toplum örgütünün yü-

rüttüğü "bütçenin açıklığı çalışması – open budget index –OBI" sonuçları ile de karşılaştırdık.

IBP bütçe açıklığı 2008 çalışmasında, beş ülke oldukça kapsamlı bilginin (extensive) sunulduğu (81-100 puan arası), 12 ülke ise önemli düzeyde bilginin (significant) sunulduğu (61-80) kategorileri içinde yer almıştır. Geri kalan 68 ülke ise bütçe açıklığı açısından kötü bir performans ortaya koymuşlardır. Bu ülkelerden içinde Türkiye'nin de bulunduğu 27 tanesi bazı bilgilerin (some) sunulduğu (41-60), 16 tanesi en az düzeyde bilginin (minimum) (21-40), kalan 25 ülke ise oldukça sınırlı ya da hiç (scant or no information) bilginin sunulduğu (0-19) kategoride yer almıştır.

IBP-OBI 2008'in ortalama endeks değeri 39 puan düzeyinde çıkmıştır. Oldukça sınırlı ve hiç bilginin sunulmadığı ülke grubu çıkarıldığında ortalama endeks puanı 53'e çıkmaktadır. Türkiye bazı bilgilerin sunulduğu ülke grubu içinde çıkmakla birlikte, grubun ortalama puanı olan 51'in altında bir endeks puanına sahiptir.

Saydamlık ve demokrasinin gelişkinlik düzeyi arasındaki güçlü pozitif ilişkiye benzer bir ilişki IBP sonuçlarında saydamlık ve gelir düzeyi arasında da gözlemlenmiştir. Kişi başına gelir düzeyi arttıkça saydamlık düzeyi de artmaktadır (IBP-OBI 2008, 2009). Bununla birlikte, IBP çalışmasında da ifade edildiği gibi, bu genel eğilimin dışında kalan ülkelerde bulunmakta-

dır. Örneğin Suudi Arabistan kişi başı gelir düzeyi açısından oldukça yüksek bir gelir düzeyine sahipken, saydamlık endeks değeri oldukça düşüktür. Bunun aksine Peru, Sri Lanka gibi ülkeler ise yoksul olmalarına rağmen saydamlık değeri açısından görece olarak yüksek puanlara sahiptir.

Türkiye sahip olduğu gelir düzeyi açısından düşük bir saydamlık düzeyine sahiptir. Türkiye'nin sahip olduğu gelir düzeyinin altında kalan pek çok ülke bütçe saydamlığı açısından çok daha iyi bir performans göstermektedir. Türkiye'den daha yüksek kişi başına gelir düzeyine sahip olup bütçe saydamlığında Türkiye'nin altında kalan ülkeler, Suudi Arabistan, Lübnan, Trinidad ve Ekvator Ginesi'dir. Diğer gelir düzeyi yüksek olan ülkeler saydamlık açısından da Türkiye'nin üstünde çıkmaktadır.

Bütçe bilgisi dahil olmak üzere kamu bilgisine ulaşım hakkı bağlamında yapılan gruplandırmada, Türkiye dört ülke kategorisi içinde uygulamada sorunların yaşandığı üçüncü grupta yer almıştır. Kanunla verilmiş bir bütçe bilgisine ulaşma hakkı olsa da bu uygulamada bu hakkın kullanıldığı anlamına gelmemektedir. Nitekim 85 ülkenin 55 tanesinde böyle bir bilgi edinme hakkı olmasına rağmen bu ülkelerden sadece 13 tanesinde bu hak etkin bir şekilde uygulanabilmektedir.

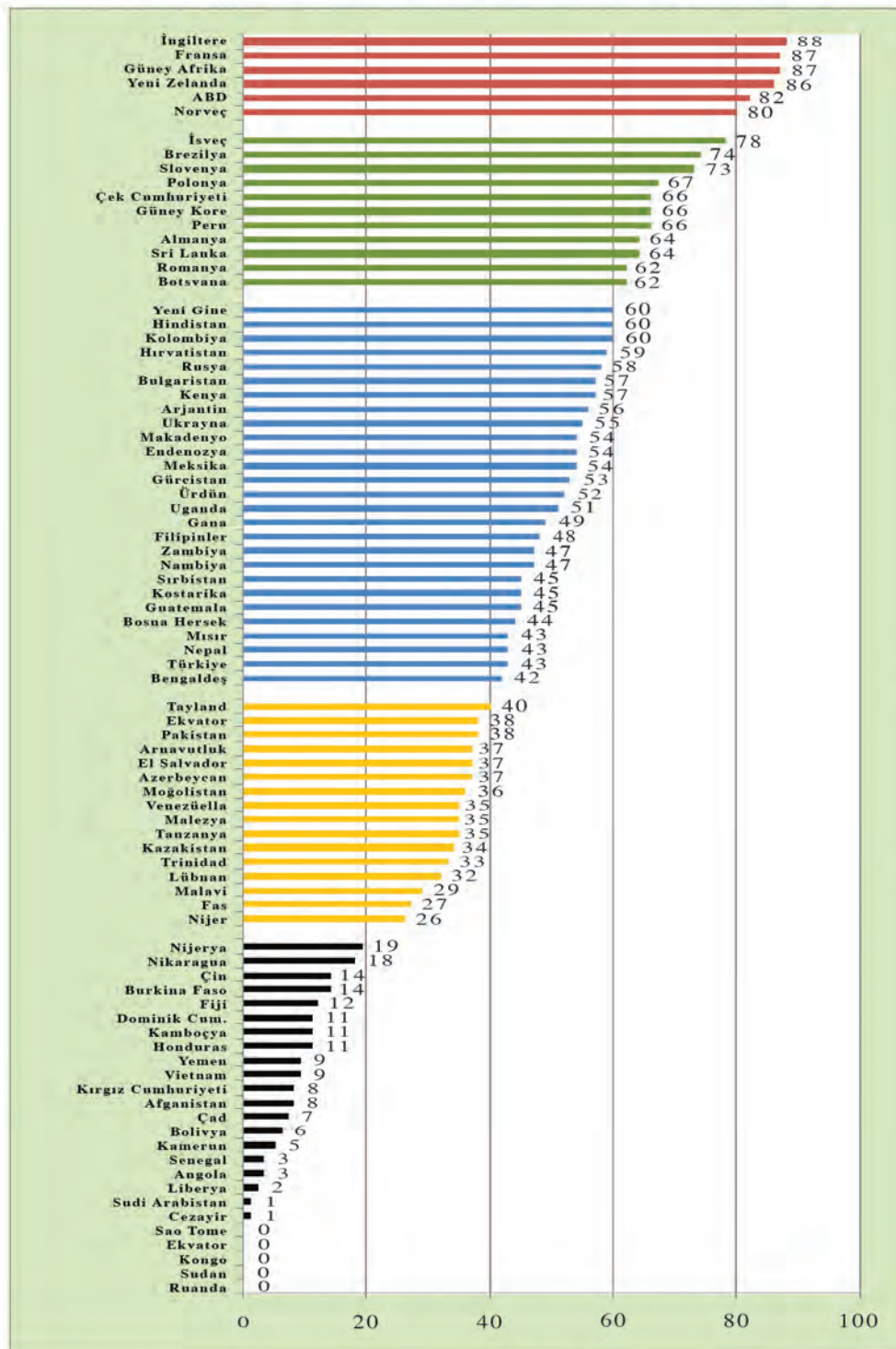
Sonuç olarak Türkiye'de bütçe odaklı olmak üzere mali saydamlı-

ğl ölçmek için kullandığımız endeks ile benzer nitelikleri taşıyan IBP endeksi sonuçları oldukça paralel sonuçlara ulaşmıştır. Özellikle

le son dönemde uygulamadan kaynaklı problemler ile bazı kanunların uygulanmasında geriye dönüş niteliği taşıyan değişiklikler, mali say-

damlığın Türkiye’de istenen düzeye ulaşmasını engelleyen dinamik öğeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Grafik 10. IBP Bütçe Açıklığı Endeks Sonuçları, 2008

Kredi riski bankaları zorluyor

Finans sistemini sarsan tahsili gecikmiş ya da olanaksız hale gelmiş alacaklar ile büyük değer kaybına uğramış menkul kıymetler doğal olarak riskten kaçınma eğilimini güçlendirmiş ve bankaların kredi verme hevesini kırdı. Artan kredi riski bankaları kredi arzında temkinli davranmaya zorluyor.

Küresel ekonomiye ilişkin belirsizliklerin önemi korunması ve finansal piyasalarda likidite sorunlarının halen sürüyor olması, ekonomik faaliyet hacminde yaşanan ciddi boyuttaki daralmayla birlikte kredi piyasalarında daralmaya neden olmuştur. Uluslararası mali piyasalarda yakın geçmiş dönemde finans sistemini sarsan tahsili gecikmiş ya da olanaksız hale gelmiş alacaklar ile büyük değer kaybına uğramış menkul kıymetler doğal olarak riskten kaçınma eğilimini güçlendirmiş ve bankaların kredi verme hevesini kırmıştır. Diğer taraftan ekonomik faaliyet hacmindeki daralmayla birlikte artan işsizlik ve geleceğe ilişkin belirsizliklerdeki artışta şirketlerin ve ha-

nehalklarının kredi taleplerini basıkılayıcı bir etki doğurmuştur.

Yurt dışı kredi piyasalarındaki sorunların sürmesi ve bankaların kredilendirmede kendi yurtiçi kredi taleplerine cevap vermeyi tercih etmeleri, ülkemizde bankacılık kesiminin dış finansman temin olanaklarını kısıtlamak suretiyle, kredi arzında meydana gelen daralmanın bir diğer önemli nedenini oluşturmuştur.

Kredi arzında ve talebinde durgunluğa ve daralmaya yol açan bu olumsuz gelişmelerin yanısıra ekonomik faaliyet hacmindeki daralma ve hızla yükselen işsizlik hacmi de kredilerin geri ödenmesinde temerrüde düşme vakalarında ve tahsili gecikmiş alacakların oranın-

da belirgin bir yükselmeye yol açmıştır. Aşağıda verilen Tablo, başta taşıt kredileri ve kredi kartları olmak üzere tüm kredi türlerinde, yakın geçmiş dönemde “Tasfiye Edilen Alacaklar” oranında meydana gelen olumsuz gelişmeyi açık biçimde yansıtmaktadır.

Diğer taraftan hisseleri İMKB’nda işlem gören 13 bankanın Türkiye Bankalar Birliği tarafından yayınlanan bilanço değişimi rakamları da bu bankaların takipteki kredi tutarının bir önceki yıla göre yüzde 67 oranında arttığını göstermektedir.

Bu gelişme karşısında, verdikleri kredilerin ana para ve faizlerinin vadesinde ödenmesi konusunda risk algılamaları doğal olarak yük-

Tasfiye Olunacak Alacaklar
(Çeyreklik Oranlar, Yüzde)

	Tüketici Kredileri	Konut	Taşıt	Diğer	Kredi Kartları	Şirket Kredileri
2008-I	1.54	0.71	4.50	1.89	6.59	3.45
2008-II	1.66	0.78	4.66	2.06	6.46	3.19
2008-III	1.78	0.90	4.50	2.21	6.35	3.15
2008-IV	2.25	1.15	5.95	2.82	7.17	3.51
2009-1	3.05	1.59	8.31	3.82	9.08	4.21

Kaynak. TCMB, Enflasyon Raporu, 2009 II, S. 71

selen bankaların, kredi arzında daha az hevesli olmalarını ve kredi müşterileri konusunda daha seçici davranmalarını ve dahası, faiz hadlerini, geri dönmeyen kredilerin fon maliyeti üzerine olan etkisini de dikkate alarak yüksek tutmalarını, bankacılık sektöründe yerine ge-

tirilen işlev açısından doğal karşılamak gerekir.

Politika faiz hadlerinde ve devlet iç borçlanma faizlerinde yakın geçmiş dönemde keskin bir düşüş meydana gelmesine rağmen bu gelişmenin bankacılık kesimince kredilere uygulanan faiz hadlerine ye-

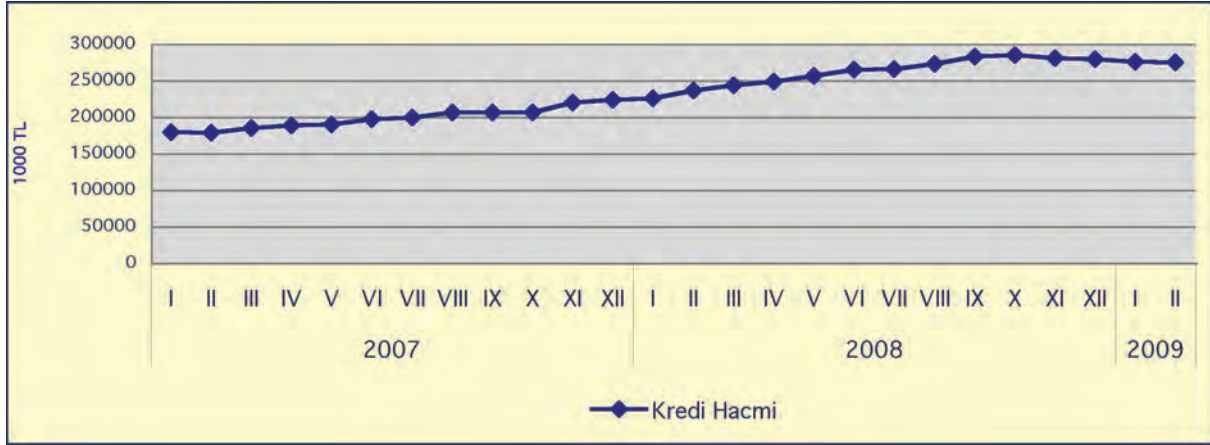
terince yansımamış olmasında, risk algılamalarındaki artışın yanısıra, bankaların tuttukları mevduat ile verdikleri krediler arasındaki vade uyumsuzluğu da rol oynamaktadır. Küresel finansal krizin neden olduğu likidite sıkışıklığı ve risk algılamalarındaki tırmanış yoluyla ve

Kredi Hacmi
(Bin YTL. Olarak)

	Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredileri		Kalk. ve Yatırım Bank. Yurtiçi Kre.		Toplam Kredi Hacmi	
	YTL.	Yab. Para	Top. YTL.	YTL.	YTL.	% Değ.
2005*	101 701.6	19 292.5	120 994.2	5 497.0	126 491.1	52.7
2006*	147 614.0	22 964.3	170 578.3	6 699.1	177 277.4	40.2
2007*	181 994.9	22 834.9	214 829.7	8 002.9	222 832.6	25.7
2008 Eylül	243 369.7	28 963.7	272 373.4	9 632.9	282 006.3	37.1
2008 Ekim	240 368.2	33 446.2	273 614.3	10 158.7	283 973.2	36.0
2008 Kasım	236 063.4	33 118.7	269 283.1	10 481.4	279 664.5	27.6
2008 Aralık	235 264.5	32 402.6	267 667.1	10 726.4	278 395.5	24.9
2009 Ocak	231 134.8	32 730.5	263 865.3	11 260.7	275 126.0	22.4
2009 Şubat	229 206.8	33 051.0	262 257.7	11 876.5	274 134.3	16.5

* Aralık ayları itibariyle

Mevduat, Kalkınma ve Yatırım Bankaları Yurtiçi Toplam Kredi Hacmi

küresel ekonomik daralmanın yol açtığı dış talep daralmasıyla 2008 yılının son çeyreğinde derin bir ekonomik küçülme yaşayan ülkemizde kredi arzında ve talebinde meydana gelen aşağı yönlü baskı etkisini 2008 yılı Ekim ayından başlayarak kredi hacmi üzerinde belirgin bir biçimde göstermiştir.

Gerçekten aşağıda verilen Tablodan açık biçimde izlenebileceği gibi, 2005 yılında yüzde 52.7, 2006 yılında yüzde 40.2, 2007 yılında yüzde 25.7 oranında ve 2008 yılı Ekim ayı itibariyle son oniki aylık dönemde yüzde 38.0 oranında büyüme göstermiş olan mevduat ve

kalkınma, yatırım bankaları yurtiçi toplam kredi hacmi, Kasım ayından itibaren küçülme süreci içine girmiştir.

Mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları tarafından açılan toplam yurtiçi kredi hacminde son iki yıllık dönemde meydana gelen gelişme ve küresel krizin son dönemde yol açtığı kısıtlayıcı etki Grafik halinde verilmektedir.

Şubat 2009 ayı sonu itibariyle mevduat bankalarınca açılmış olan toplam yurtiçi kredi hacmi 2008 yılı sonuna göre yüzde 2.0 oranında daralarak 262.3 milyar TL.'na gerilemiştir. Bu tutarın yüzde 50.2'si-

ni ticari krediler, yüzde 43.0'ünü tüketici kredileri ve kredi kartı borçlanmaları ve yüzde 6.8'ini de ihtisas kredileri oluşturmaktadır. Küresel krizin etkilerinin hissedilmeye başlamasından buyana geçen dönemde ticari kredilerin toplam kredi hacmi içindeki payında düşme gözlemlenmiştir.

Küresel kriz özel sektörün yurtdışından sağladığı uzun vadeli kredi hacminin de baskı altında kalmasına yol açmış ve toplam kredi hacminde son dönemde aşağıda verilen Tablodan izlenebileceği gibi daralma gözlemlenmiştir.

Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu (Milyon Dolar)

	2006	2007	2008	2009-I	2009-II	2009-III
Uzun Vadeli						
Finansal	28 527	41 922	41 101	39 899	38 634	38 131
Finansal						
Olmayan	53 568	79 519	99 047	95 847	94 830	95 245
Topl. Uzun Vade	82 095	121 441	140 148	135 746	133 464	133 376

Kaynak: TCMB

Bankaların takipteki alacakları yüzde 67 arttı

Hisseleri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören on üç bankanın takipteki kredi alacakları ilk çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 67 artışla 13 milyar 474 milyon TL'ye ulaştı.

Hisseleri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda (İMKB) işlem gören on üç bankanın takipteki kredi alacakları ilk çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 67 artışla 13 milyar 474 milyon TL'ye ulaştı. Geçen yılın ilk çeyreğinde takipteki kredi alacakları 8 milyar 74 milyon TL olmuştu.

Türkiye Bankalar Birliği, İMKB'de İşlem Gören Mevduat Bankalarının Üç Aylık Toplu Bilançosunu açıkladı. İMKB'de Akbank, Alternatifbank, Denizbank, Finans Bank, Fortis Bank, Şekerbank, Tekstil Bankası, Türk Eko-

nomi Bankası, Türkiye Halk Bankası, Türkiye Garanti Bankası, Türkiye İş Bankası, Türkiye Vakıflar Bankası ve Yapı ve Kredi Bankası işlem gördü.

Buna göre, İMKB'de işlem gören mevduat bankalarının toplam aktifleri Mart sonu itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 18 artarak 540 milyar TL'ye yükseldi.

Geçen yıla göre likit aktifler, ekonomik ve finansal risklerdeki artış paralelinde likidite saikinin güçlenmesine bağlı olarak yüzde 44 artarken, finansal varlıklar yüzde 18, krediler yüzde 15 artış gösterdi.

Kredilerin toplam aktifler içindeki payı ise yüzde 55'ten yüzde 53'e geriledi. Takipteki krediler geçen yılın ilk çeyreğine göre yüzde 67 artarak 8 milyar 74 milyon TL'den 13 milyar 474 milyon TL'ye ulaştı. Özel karşılıklar yüzde 53 artarak 10 milyar 883 milyon TL oldu. Özel karşılıkların takipteki kredileri karşılama oranı yüzde 88'den yüzde 81'e düştü. TL mevduat, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 18 oranında, yabancı para mevduatın TL karşılığı ise yüzde 23 oranında artış gösterdi. Yabancı Para mevduatın dolar ise bazında gerilediği görüldü. Bu gelişmede TL'nin

yabancı paralar karşısındaki değer kaybı etkili oldu.

İMKB’de işlem gören mevduat bankalarının özkaynakları Mart itibariyle geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 20 oranında artarak 59 milyar 974 milyon TL’ye yükseldi. Kar yedeklerindeki ve ödenmiş sermayedeki artış, özkaynak artışını olumlu etkiledi. Özkaynakların toplam aktiflere oranı yüzde 11 düzeyinde olduğu görüldü. Çoğunluğu yabancı para cinsinden olan mevduat dışı kaynaklar, TL’nin değer kaybı nedeniyle TL bazında arttığı, fakat yurtdışından sağlanan fonlardaki gerileme nedeniyle dolar bazında azaldığı belirlendi.

Bir önceki yılın aynı dönemine göre, toplam aktiflerde TL cinsinden kalemler yüzde 16, yabancı para cinsinden kalemlerin TL karşılığı ise yüzde 23 oranında arttı. Yabancı para aktiflerin toplam aktifler içindeki payı yüzde 35’ten yüzde 36’ya, yabancı pasiflerin toplam pasifler içindeki payı ise yüzde 38’den yüzde 39’a yükseldi.

2009 yılının ilk çeyreğinde, İMKB’de işlem gören mevduat bankalarının faiz gelirleri 16,7 mil-

yar TL, faiz giderleri ise 9,6 milyar TL oldu. Faiz gelirlerinde en önemli iki kalem, menkul değerlerden ve kredilerden alınan faizler oluştu. Faiz giderlerinin büyük bir kısmı ise mevduata verilen faizlerden kaynaklandı. Net faiz gelirindeki artış ve net ticari kar/zararın artıya geçmesi, net dönem karını olumlu etkiledi. Getirili aktiflerin, kaynaklara

göre daha uzun vadeli olması nedeniyle, faiz oranlarındaki düşüş faiz gelirlerinin faiz giderlerinden daha hızlı artmasını sağladı. Ayrıca, türev işlemlerden elde edilen kar ve kambiyo zararının azalması da kar olumlu katkı sağladı. Mart 2008’de yüzde 21,7 olan yıllık bazda özkaynak karlılığı, Mart 2009’de yüzde 16’ya geriledi. İMKB’de işlem gö-

ren bankaların net dönem karı ise geçen yılın ilk çeyreğine göre yüzde 23 artarak 3 milyar 614 milyon TL’ye yükseldi. 2008’in Ocak-Mart döneminde İMKB’de işlem gören bankaların net karı 2 milyar 940 milyon TL olmuştu.

İMKB’de işlem gören on üç mevduat bankasından on tanesi Aralık 2008 itibariyle İMKB Ulusal-100 endeksine dahil. Bu on bankanın İMKB Ulusal-100 endeksi içindeki ağırlıkları Mart 2009 itibariyle, Aralık 2008’e göre 1 puan artarak yüzde 37 düzeyinde gerçekleşti. Öte yandan, Mart itibariyle hisse senedi piyasasında işlem hacmi 24.5 milyar TL olarak gerçekleşirken, bu miktarın yüzde 54’üne karşılık gelen 13.3 milyar TL’lik işlem, bankalar ve katılım bankaları alt sektörünün hisseleri aracılığıyla gerçekleşti. Bankalar ve katılım bankalarının toplam işlem miktarı içindeki payı yüzde 45 oldu. İMKB’de işlem gören hisse senetlerinin toplam piyasa değeri Mart itibariyle 183 milyar TL olarak gerçekleşti. İMKB’de işlem gören mevduat bankalarının piyasa değeri ise 66 milyar TL ile toplam piyasa değerinin yüzde 36’sını oluşturdu.

Obama'dan vergi reformu

ABD Başkanı Barack Obama, hazırladıkları vergi reformunun ayrıntılarını açıkladı. Amerikan şirketleri yurtdışında elde ettikleri kardan vergi ödeyecekler.

ABD Başkanı Barack Obama yeni vergi paketini açıkladı. Yeni vergi düzenlemeleri ile birlikte ABD'de 10 yıl içerisinde 200 milyar dolarlık bir vergi geliri artışı hedeflendi. Tasarı ile Amerikan şirketlerinin ülke dışında elde ettiği karlar ve bunlarla yaptıkları yatırımların vergilendirilmemesi uygulaması kaldırılıyor. Amerikan şirketleri, yurt dışında elde ettikleri gelirler üzerinden ödeyecekleri vergileri, yine yurt dışında yatırım yapmaları halinde erteleyebiliyorlardı. Kongre'ye sunulacak yasa tasarısı ise Amerikan şirketlerine artık bu izin verilmemesini öngörüyor.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Barack Obama'nın Amerikan halkına seçim vaatlerinden biri de, vergi reformuydu. Barack Obama, başkan olarak geçirdiği 100 günün ardından, bu yöndeki çalışmalarını

hızlandırdı ve ilk reform planını kamuoyuna açıkladı.

Başkan Obama, hazırladıkları tasarrının, yurt dışında vergi kaçakçılığıyla mücadele etmelerini de sağlayacağını vurguladı. Vergi reformuyla, yapılacak düzenlemeler ülke içinde yeni iş imkanları sağlamayı, Amerikan şirketleri için daha karlı hale getirmeyi amaçlıyor.

Amerika'da araştırma-geliştirme faaliyetlerine yatırım yapan şirketlere vergi indirimleri yapılacak. Böylece ülkede yeni iş imkanları yaratılması, yeni ve farklı gelirlerin geliştirilmesi teşvik edilecek ve rekabet gücü artırılabilecek.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Barack Obama ayrıca yurt dışındaki vergi cennetlerine karşı da sert önlemler almayı planlıyor. Barack Obama, Cayman Adaları gibi vergi cenneti olarak nitelendirilen

yerlerdeki Amerikan vatandaşlarının hesaplarının daha yakından denetlenmesini istiyor.

Amerikan Başkanı, tüm bu düzenlemeleri denetleyecek federal ajanların sayısını da artırmayı ve 800 kişiyi daha görevlendirmeyi hedefliyor.

Amerikan iş çevrelerini kaygılandıran ise yurt dışındaki Amerikan şirketlerine yönelik tasarlanan düzenlemeler. Amerikan Ticaret Odası, bir açıklama yaparak, Obama'nın planına karşı olduğunu açıkladı. Buna gösterilen temel gerekçe, Amerikan şirketlerinin ödeyecekleri kurumlar vergisinin, rekabet etmelerini zorlaştıracak bir düzeye ulaşması.

Kongre'de de, yasalaşmaları halinde, 2011'de yürürlüğe girecek düzenlemelere, özellikle Cumhuriyetçilerin karşı olduğu belirtiliyor.

Çin Dolar kapanına yakalandı

Yüksek büyüme rakamları ve devasa cari işlemler fazlası veren Çin elde ettiği gelirleri ABD para birimi Dolar olarak tutuyor. Doların değer kaybı Çin'i adeta bir kısıpaca aldı. Çin birikimlerini herhangi bir şekilde değiştirdiğinde büyük kayıplara uğrayacak.

Yıllık yüzde 9- 10 düzeyinde hızlı bir ekonomik büyüme gerçekleştiren ve yüksek düzeyde cari işlemler hesabı fazlası veren Çin bu güne kadar biriktirmiş olduğu yaklaşık 2 trilyon Dolar eşdeğeri tutarındaki döviz rezervlerinin üçte ikisinden fazlasını ABD Doları cinsinden menkul varlıklara yatırmış bulunuyor. Diğer bir ifade ile ABD'nin bu güne kadar vermiş olduğu devasa boyuttaki ticaret açığının önemli bölümünü yalnız başına Çin finanse etmiş bulunuyor. Dolayısıyla bu iki ülke ekonomik açı-

dan birbirlerine bağımlı hale gelmiş durumda. Yeni yükselen piyasa ekonomilerinin toplam döviz rezervleri ise, çok önemli bölümü Dolar cinsinden varlıklara yatırılmış durumda olmak üzere yaklaşık 10 trilyon Doları buluyor. –Türkiye'nin Ocak 2009 sonu itibariyle net döviz rezervi ise yine önemli bir kısmı Dolar cinsi olmak üzere 110.9 milyar Dolar* – Bu 10 trilyon Dolarlık rakam ABD Merkez Bankası FED ile Hazinesinin pasifinde dünyanın geri kalan ülkelerine olan borç olarak yer alıyor. Eğer bu kadar borç bir başka ülke-

nin olsa idi, tüm alacaklı ülkeler bir konferans düzenleyip, ABD'nin izleyeceği para politikası konusunda söz sahibi olmak isterlerdi. Zira Dolar değerinde göz ardı edilemeyecek dalgalanmalar oluyor ve bu dalgalanmalar ulusça tasarrufta bulunarak Dolar biriktirmiş olan ülkelerin sahip oldukları varlıkların değerinde koşut yansımalar yaparken, bu ülkelerde derin kaygı uyandırıyor. Finansal krizin ardından Euroya karşı değer kazanmaya başlayan ve 1.26 Dolar = 1.0 Euro düzeyine kadar çıkan Dolar Mart ayından buyana değer kaybediyor

ve son iki haftalık dönemde bu değer kaybı süreci hızlanmış bulunuyor. 26 Mayıs itibarıyla Dolar Euro karşısında Ocak 2009 ayı başlarından sonraki en düşük değerine ulaşarak 1.40 Dolar = 1.0 Euro düzeyine geriledi. Kriz ertesinde Doların değerinde gözlemlenen yükselme eğilimi, ABD Hükümetinin 300 milyar Dolar tutarında toksik (değeri belirlenemeyen) varlık satın alma kararını açıklamasının ardından yön değiştirdi ve Mayıs ayının ikinci yarısında ekonominin düzleşme çıkarılabilmesi için yeniden gerektiği kadar menkul kıymet alımı yapılacağı şeklindeki açıklamanın ardından Doların değer kaybı hızlandı. Söz konusu politika idame ettirildiği sürece, Doların değer kaybındaki erimenin devam etmesi ve 1.50 Dolar = 1.0 Euro düzeyinin altına gerilemesi bekleniliyor.

Başta Çin olmak üzere yüksek Dolar cinsi döviz ve menkul kıymet rezervlerine sahip olan ülkeler Doların değerindeki bu dalgalanma ve olumsuz gidişatı kaygıyla izliyorlar ve soruna çözüm getirilmesi çağrısında bulunuyorlar. Rusya bir süre önce Dolar yerine Euroyu rezerv para olarak esas alacağı duyurusunda bulundu. Konu, mevcut sistemin devamı yolunda bir görüşün ağırlık kazanmasıyla sonuçlan-

makla beraber, Davos'ta yapılan Liderler zirvesinde de gündemi etkiledi.

Çin Merkez Bankası Başkanı Zhou Xiaochuan Nisan ayında verdiği bir beyanatta uluslararası para sisteminde bir reform yapılması gerekliliğini dile getirdi. Başkan Xiaochuan, Uluslararası Para Fonu (IMF) Özel Çekme Haklarına (SDR) dayalı olacak süper-egemen (sovereign) bir rezerv para birimi oluşturulmasını teklif ederek; bu para biriminin, “herhangi bir ülkenin ekonomik koşullarından ve egemen çıkarlarından” soyutlanmış biçimde, basılmasının, tedavüle çıkarılmasının ve arzının yönetilebilir düzeyde tutulmasının kurallara bağlı hale getirilmesinin önemini vurguladı. [1] Çin Başbakanı Wen Jiabao da yine geçtiğimiz günlerde Doların değerinin gelecekte göstereceği seyir konusunda duydukları endişeden söz etti ve ABD'nin mevcut para politikasını sürdürmesinin Dolar değerinde bir çöküşe ve küresel enflasyon düzeyinde bir patlamaya neden olabileceği duyurusunda bulundu.

Dile getirilen bu endişelere rağmen Çin, Amerikan Hazine Bonoları alımını sürdürüyor. Sadece geçtiğimiz Mart ayında Çin'in sahip olduğu ABD Hazine Bonosu stoku 23.7 milyar Dolar tutarında bir ar-

tışla 768 milyar Dolara çıktı. Çin'in başkenti Beijing'de Çinli yetkililer ve yabancılar Çin'in bir “Dolar kapanı, tuzağı”na yakalanmış olduğunu ve bu koşullar altında rezervlerinde meydana gelen artışların önemli bir bölümünü, şu anda bu çapta alım talepleri için yeteri kadar büyük ve likit yegane piyasayı oluşturan Amerikan hazine kağıtlarından başka bir menkul kıymete yönlendirmek hususunda pek fazla bir seçenekleri bulunmadığını ifade ediyorlar. Batılı bir yetkili “Elinde bulundurduğu rezervlerin devasa boyutundan dolayı Çin Döviz İdaresi (Safe), yönelmek istediği bir menkul kıymet piyasasında işlerin durmasına ve elindeki Dolar varlıklardan önemli bir kısmını satışa sunmaya kalktığına, mevcut rezervlerinde büyük bir değer kaybına sebebiyet verecektir” demektedir [2]

Princeton Üniversitesi öğretim üyelerinden, 2008 yılı Nobel Ekonomi Ödülü sahibi Paul Krugman Çin Merkez Bankası Başkanının yukarıda verilen beyanatını, Çin'in kendini, geçmişte daha esnek kur sistemini benimsemekte isteksiz davranmak suretiyle, bizzat kendi kurduğu “Dolar kapanı” içine çektiğini kabul etmesi olarak yorumluyor. Krugman'a göre bu ülkenin ihracata dayalı büyüme modeli,

şimdilerde olduğu gibi uluslararası ticaretin sekteye uğradığı durumlarda işsizlik ithalatına yol açıyor. Aynı zamanda kendi ulusal parasının değerini düşük tutmak suretiyle döviz rezervi biriktirmesi ülkeyi, Dolar değerine karşı duyarlı hale getiriyor. Dolayısıyla Çin veya başka bir ülke tarafından döviz rezervlerinin değişik para birimlerinden oluşmasını sağlamak amacıyla çok büyük miktarda ve süratli biçimde yapılacak bir müdahale –dolar satışı – kendi kendini tahrif edici bir yaklaşım olacaktır. Dolayısıyla Krugman’a göre, şu anda ABD ve dünya finans sistemi için kapıda bekleyen bir tehdit bulunmamaktadır ve bu nedenle Amerika’nın ya da IMF’nin Çin hesabına duruma müdahale etmesi için bir neden bulunmamaktadır. [3]

Arjantin eski bakanlarından ve Merkez Bankası Başkanlarından Domingo Cavallo ise, çok büyük miktarda ve tutulması arzu edilmeyen Dolar ve Dolar cinsi varlıkların, halen hissedilen resesyon endişelerinin azalmasıyla enflasyon baskısı yaratabileceği hususunu dikkate almadığı cihetle Krugman’ın görüşünü eleştiriyor ve ge-

reğinden fazla basit olmakla nitelendiriyor. Cavallo’ya göre Krugman, enflasyonda meydana gelecek bir yükselmenin, Dolardaki mevcut arz fazlalığını bir parça tedavi edecek olması nedeniyle iyi olabileceğine inanıyor olabilir. IMF’nin eski Başekonomisti Kenneth Rogoff ta, enflasyon düzeyinde meydana gelecek bir ani sıçramanın, bugün içinde bulunulan borç batağının kurutulması açısından son derece faydalı olacağını söylüyor. ABD enflasyonu yükseltmekle iki sorununa çözüm getirebilir. Birincisi, ulusal borcunun reel değerini ve bu surette GSYH’ya olan oranını düşürebilir, ikincisi, kendi ulusal finans kurumlarının ve şirketlerinin borçlarının değerini azaltabilir.

Uluslararası Ekonomi Enstitüsü Başkanı Fred Bergsten ise ABD Hükümetini, Çin Başbakanı Wen’in uyarılarını ve Beijing’in, IMF’de bir döviz ikame hesabı açılması yolundaki önerisini ciddiye almaya davet etti. [4] Ki bu ikame hesabı, Fon üyesi ülkelere, uzun vadede ellerindeki Dolar varlıkları uluslar üstü bir rezerv para birimi ile tedricen değiştirme süre-

cinin bir parçası olarak, kasalarında tutmak istemedikleri Dolarları ‘Özel Çekme Hakları’ (SDR) ile değiştirme imkanı sağlayacak. Bersten’e göre Dolar bakiyelerinin Özel Çekme Hakkı (SDR) ile takası hem ABD hem önemli tutarda Dolar cinsi rezerv varlık sahibi ülkeler için faydalı olacak. Bu şekilde Dolara yatırım yapmış olanlar, SDR’ler Dolar, Euro, Yen ve İngiliz Poundu gibi değişik para birimlerini içeren bir sepetten oluştuğu için, anında rezervlerini para birimleri itibarıyla çeşitlendirme olanağına kavuşacaklar. ABD de bu şekilde, elde tutulmak istenmeyen Dolarların, Dolar değerinde istikrarın kaybolması ve serbest düşüşe geçmesi ile sonuçlanacak şekilde, büyük çapta piyasaya sürülmesi riskinden kurtulacak.

Doların küresel düzeydeki rolünü koruma hususunda ısrarlı olan ABD Zhou Xiaochuan’ın teklifini reddetti. Ancak G 20 ülkeleri, 250 milyar Dolar tutarında yeni bir artırım kararı almak suretiyle Özel Çekme Haklarının (SDR) önemini daha da yükselttiler.

[1] Financial Times, 30 Nisan 2009, S. 7.

[2] Financial Times, 25 Mayıs 2009, S. 1.

[3] New York Times, 2 Nisan 2009.

[4] Financial Times, 8 Nisan 2009.

* 3.2 milyar Dolar bölümü altın mevcudu olmak üzere toplam 74.4 milyar Dolarlık bölümü TCMB’na ait.

Dünya Ekonomisi

OECD Bölgesinde tarihi daralma

OECD bölgesi ekonomisi tarihinin en büyük ekonomik daralmasını yaşadı. ABD Ekonomisi bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 1,6, Japonya yüzde 3,8, Avro bölgesinde yüzde 2,5, Almanya yüzde 3,8, İngiltere yüzde 1,9, Fransa yüzde 1,2 ve İtalya yüzde 2,4 küçüldü.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) bölgesi ekonomisi bu yıl ilk çeyrekte yüzde 2,1 daraldı. OECD'nin ilk tahminlerine göre, geçen yıl son çeyrekte yüzde 2 küçülen OECD bölgesi ekonomisi, bu yıl ilk çeyrekte yüzde 2,1 daraldı. Böylece, OECD bölgesi ekonomisi 1960 yılında kayıtların tutulmasından bu yana en büyük düşüşü kaydetti.

Geçen yıl son çeyrekte yüzde 1,6 daralan ABD ekonomisi, bu yıl ilk çeyrekte yine yüzde 1,6, 2008 yılının son çeyreğinde yüzde 4 küçülen Japonya ekonomisi de bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 3,8 küçüldü.

Avro Bölgesi geçen yılın son çeyreğinde yüzde 1,6 ve bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 2,5, AB bölgesi ise 2008'in son çeyreğinde yüzde 1,5 ve bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 2,5 daraldı. Bu yılın ilk çeyreğinde olmak üzere Almanya yüzde 3,8, İngiltere yüzde 1,9, Fransa yüzde 1,2 ve İtalya yüzde 2,4 küçüldü.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Genel Sekreteri Angel Gurría, dünya ekonomisinin kontrolsüz düşüşün dışına çıktığını söyledi. Gurría, yaptığı açıklamada, küresel yavaşlamanın derecesinin azaldığını, kontrolsüz düşüşün dışına çıkıldığını belirtti. Avrupa'da-

ki teşvik paketlerinin ABD'deki kadar büyük olmadığını ifade eden Gurría, dolayısıyla ABD'de iyileşmenin daha hızlı olacağını, krizin burada sona daha yakın olduğunu kaydetti.

Rusya'da bu yılın ilk 4 ayında yüzde 9,8 oranında küçülen ekonominin yıl sonundaki toplam küçülmesinin yüzde 8 oranında kalabileceği bildirildi. Rusya Ekonomik Kalkınma Bakan Yardımcısı Andrey Klepaç, yaptığı açıklamada, Rus ekonomisinin ocak ve nisan ayları arasında yüzde 9,8 oranında küçüldüğünü hatırlatarak, "Bu yıl gayri-safi yurtiçi hasıladaki (GSYİH) dü-

şüş tahminlerimizin altındaki yüzde 6-8 oranlarında olacak. Bu tahminleri daha kesin hale getirmek için çalışıyoruz" dedi.

Ekonominin küçülmesine neden olarak ocak ve nisan ayları arasında yatırımlardaki yüzde 15,8'lik düşüşü gerekçe gösteren Klepaç, söz konusu dönemlerde yüzde 17 oranında düşen sanayi üretiminin de küçülmede etkili olduğunu savundu.

Bu arada, Rusya Maliye Bakanı Yardımcısı Oksana Sergiyenko da yaptığı açıklamada, bütçe açığının tahmin ettikleri yüzde 7,4'lük oranın üstüne çıkıp yüzde 9 oranında olabileceğini söyledi. Rus yetkililer, GSYİH'nin 2009 yılında yüzde 2,2 oranında küçülmesini öngör-

müş, ancak son ekonomik kriz dalgasından sonra bu rakamları yeniden gözden geçirmişlerdi. Uluslararası Para Fonu IMF Rus GSYİH'sinin bu yıl yüzde 6 oranında düşebileceğini açıklamıştı.

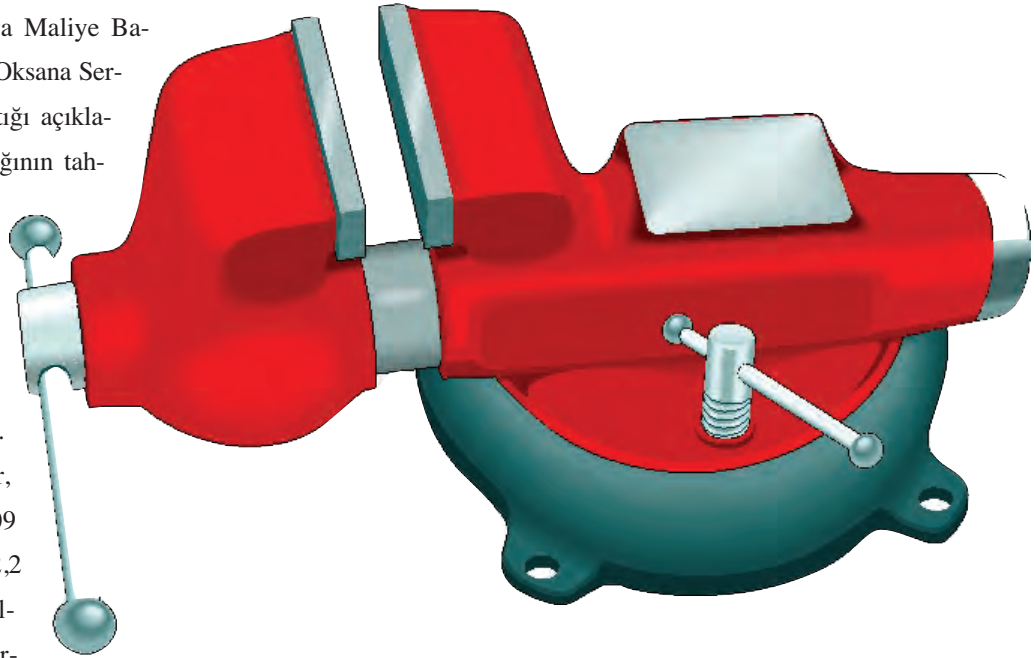
Öte yandan Rus uzmanlar, ülkedeki krizin bu yıl sonunda daha da kötüleşeceğini savunarak, Rusya'nın krizin yeni bir dalgasına ha-

zırlıklı olması uyarısında bulundular.

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının yıllık toplantısında konuşan delegeler ve banka yetkilileri, bölgede düzelmeden daha çok istikrar işaretleri olduğunu düşünüyor. Yetkililer, kredi krizinin en kötü döneminin sona erdiğine ilişkin bazı işaretler olduğunu ancak istikrarın yavaş olabileceğini ve geri dönüş-

mizlenmesi gerektiğini belirterek, "ekonomide toparlanmanın 2010 yılının ilk yarısında olmasını bekliyoruz, ancak hala aşağı yönlü riskler sürüyor" dedi.

Bankacılık sektörünün öncelikli kaygı olmayı sürdürdüğünü ve ülkelerin büyük ekonomiyi teşvik paketlerinin, bankaların batık varlıkları temizleninceye kadar çok az önemi olacağına işaret eden Strauss-Kahn, "IMF'de, bankaların bi-

lerin mümkün olduğunu belirtiyorlar.

Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Dominique Strauss-Kahn, küresel ekonomide toparlanmanın 2010 yılının ilk yarısında olmasını beklediklerini söyledi.

Strauss-Kahn, Viyana'da düzenlediği basın toplantısında, ekonomide düzelmenin başlayabilmesinden önce bankaların bilançolarının te-

lançolarının temizlenmesi için hala yapılacak çok şey olduğuna inanıyoruz. Bu temizlik tamamlanmaya kadar hiçbir zaman düzelemezsiniz. İstedığınız kadar teşvik paketine sahip olabilirsiniz" diye konuştu.

IMF'nin Avrupa'nın doğusundaki bazı ülkeleri fazla borçlandırdığını kabul eden ve "olmaması gereken bir hata yaptıklarını" ifade eden

Strauss-Kahn, "bu hatanın ortalama gayri safi milli hasılanın yüzde 1'ine denk geldiğini ve bu rakamın önemsenmeyecek kadar küçük olmadığını" kaydetti. Strauss-Kahn, hatanın düzeltildiğini, görünüşe göre bunun pazarlara yansımadağını söyledi. IMF, onlarca ülkenin borçlandırılmasında uzmanların hesap hatası yaptığına ilişkin geçen ay yayımlanan verileri kabul etmemişti.

Fed'in yeni çeyrek tahminlerine göre, ABD ekonomisi bu yıl yüzde 1.3 ile yüzde 2 arasında daralacak. İşsizlik oranı da en az yüzde 9.2 olacak.

ABD Merkez Bankası'nın (Fed) politika kurulu toplantısı tutanaklarında ABD ekonomisinin toparlanma yönünde mütevazı işaretler gösterdiği, ancak büyük risklerin devam ettiği kaydedildi.

Tutanaklara göre ayrıca, kredi akışını sağlamak ve ekonominin toparlanmasına destek olmak amacıyla yapılan devlet borçlanma senedi ve devlet destekli mortgage kurumu borçlarının alınma hacmi-

nin artırılması da ihtimal dahilinde görülüyor.

Merkez bankası yetkilileri, tüketim harcamalarını destekleyen hane halkı ve işyeri güveni verilerinde son zamanlarda görülen yükselişe rağmen, bu verileri resesyondaki ekonomi üzerindeki riskleri göz ardı etmek için yetersiz buldu.

Fed politika kurulu ABD ekonomisinin gelecek üç yıl için büyüme tahminlerini aşağı çekerken, devlet ve devlet destekli mortgage kurumu borçlanma senetlerinin alımının artırılması kararını değerlendirdi.

Fed, geçen yıl gösterge faizi neredeyse sıfır seviyesine indirmesinin

ardından gösterge faizi daha aşağı çekmek ve kredi akışını sağlamak için borçlanma senedi ve tahvil cinsi araçların alımına yönelmişti.

Yeni çeyrek dönem tahminlerine göre Fed, ABD ekonomisinin bu yıl yüzde 1.3 ile 2.0 arasında küçülmesini, işsizliğin ise yüzde 9.2 ile yüzde 9.6 arasında gerçekleşmesini öngörüyor.

Ocak ayında yayımlanan bir önceki daha iyimser dönem tahminlerinde ABD'de daralmanın yüzde 0.5 ile 1.3 arasında, işsizlik oranının ise yüzde 8.5 ile 8.8 arasında gerçekleşmesi öngörülüyordu.

Fed politika kurulu, Nisan toplantısında faizleri Aralık ayında ulaşılan sifıra yakın seviyede tutmuş, ekonomideki para miktarını artırmak konusunda yeni bir karar almamıştı.

Fed bundan önceki toplantısında ise piyasaları şaşırtarak devlet destekli mortgage kurumu tahvilleri alımını 850 milyar dolar artırmış, 300 milyar dolar tutarında ve 1960'lardan beri ilk defa vadesi 6 aydan uzun ABD Hazine tahvili almaya karar vermişti.

ÜFE: -0,05, TÜFE: 0,64

Mayıs ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde -0,05 düşüş, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 2,30 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde -2,46 düşüş ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 8,96 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 3,70, sanayi sektöründe ise yüzde -0,89 olarak gerçekleşti. ÜFE sonuçları sanayinin alt sektörleri bazında değerlendirildiğinde en yüksek aylık artış yüzde 4,09 ile giyim eşyası imalat alt sektöründe yaşandı. Endekste kapsanan 291 maddenin ortalama fiyatlarında düşüş yaşandı.

Mayıs ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 0,64, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 1,71, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 5,24 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 9,49 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibariyle bir önceki aya göre en yüksek artış yüzde 11,46 ile giyim ve ayakkabı grubunda yaşandı. Bir önceki yılın aynı ayına göre ise en yüksek artış yüzde 11,79 ile konut grubunda gerçekleşti. Endekste kapsanan 449 maddeden 84 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 134 maddenin fiyatlarında düşüş yaşandı.

ÜFE	MAYIS 2009 (2003=100)	MAYIS 2008 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-0,05	2,12
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,30	13,39
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	-2,46	16,53
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	8,96	7,20

TÜFE	MAYIS 2009 (2003=100)	MAYIS 2008 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,64	1,49
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	1,71	6,38
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	5,24	10,74
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	9,49	8,47

		2009					2008						
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,23	1,17	0,29	0,65	-0,05	0,32	1,25	-2,34	-0,90	0,57	-0,03	-3,54
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,23	1,40	1,70	2,35	2,30	13,76	15,18	12,49	11,48	12,11	12,08	8,11
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,29	-0,34	1,10	0,02	0,64	-0,36	0,58	-0,24	0,45	2,60	0,83	-0,41
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,29	-0,06	1,05	1,07	1,71	6,00	6,61	6,35	6,83	9,60	10,52	10,06

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Nisan (Milyon YTL)			2009 Yılı Bütçe Hedefi
	2008	2009	Artış (yüzde)	
Genel Bütçe Gelirleri	62.446	64.866	3.87	242.957
Vergi Gelirleri	53.158	50.958	-4.13	202.089
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	16.313	16.716	2.47	65.401
Gelir Vergisi	11.902	12.965	8.93	45.253
Gelir Vergisi Tevkifatı	10.559	11.939	9.28	
Kurumlar Vergisi	4.410	3.751	-7.99	20.148
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	4.077	3.529	-13.4	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	1.783	1.879	5.38	4.822
Motorlu Taşıtlar Vergisi	1.761	1.849	4.99	4.700
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	21.246	21.803	2.62	79.065
Dahilde Alınan KDV	5.751	6.445	12.0	19.974
Özel Tüketim Vergisi	12.678	12.245	-3.41	49.376
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	1.263	1.546	22.4	4.100
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	10.796	7.479	-30.7	42.053
İthalde Alınan KDV	9.834	6.697	-31.8	38.500
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	3.787	5.796	53.0	7.362
Harcamalar	70.200	87.435	24.5	259.156

EKONOMİK VERİLER

	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GSYH (Cari fiyatlarla milyon YTL)	950.144	843.178	758.391	648.932	559.033	454.781
GSYH (milyon/dolar)		658.786	526.429	481.497	390.387	304.901
GSYH (Değişim Hızı sabit fiyatlarla %)	1.1	4.7	6.9	8.4	9.4	5.3
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	10.436	9.33	6.477	5.008	4.172	3.383
Sanayi Üretim Endeksi (2005=100)	114.3	115.3	107.8	100		
Toplam İhracat (milyon/dolar)	131.966	107.272	85.535	73.476	63.167	47.253
Toplam ithalat (milyon/dolar)	201.960	170.062	139.576	116.774	97.540	69.340
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-69.994	-62.791	-54.041	-43.298	-34.373	-22.087
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	65.3	63.1	61.3	62.9	64.8	68.1
İşsizlik Oranı (%)	13.6	10.6	9.9	10.3	10.3	10.5
Kamu Net Borç Stoku (milyon YTL)	271.460	248.312	258.191	270.275	274.195	250.593
İç Borç Stoku (milyon YTL)	261.000	255.310	251.470	244.782	224.483	194.387
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	150.766	133.452	108.322	98.815	102.938	96.214
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyon YTL)	348.180	333.485	345.050	331.520	316.528	282.807
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-41.416	-38.219	-32.051	-22.088	-14.431	-8.036

(Bin YTL)	2009		2008		2007
	15 Mayıs	8 Mayıs	26 Aralık	16 Mayıs	28 Aralık
Emisyon	35.377.652	34.404.347	32.724.754	30.136.912	27.943.811
Para Arzı					
- M1	90.764.173	85.812.176	83.380.932	80.704.646	77.674.822
- M2	445.527.004	438.113.956	434.205.424	376.302.614	345.028.428
- M3	473.941.399	467.265.336	458.383.776	402.463.735	370.077.665
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	267.842.101	263.293.778	268.802.517	226.545.769	209.845.693
- Vadeli Tasarruf	182.545.441	182.698.545	184.492.538	155.209.122	144.025.106
- Vadesiz Tasarruf	18.765.416	16.947.539	15.593.007	15.321.375	13.502.656
- Vadeli Ticari	37.780.109	36.966.082	39.693.690	30.741.408	27.046.729
- Vadesiz Ticari	11.186.173	10.111.947	11.511.475	10.428.782	13.150.172
- Resmi Mevduat	17.564.962	16.569.665	17.511.807	14.845.082	12.121.030
Kredi Stoku	272.649.959	270.315.465	278.395.523	253.226.473	222.832.596
- Tüm Banka Kredileri	272.649.959	270.315.465	278.395.523	253.226.473	222.832.596
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	198.284.573	198.586.117	171.774.890	155.095.340	148.075.355

Mevzuat Değişiklikleri

- 02.05.2009** - Özel İletişim Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 5)
- 03.05.2009** - Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulamasına İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 1) Hakkında Tebliğ (No: 146)
- 05.05.2009** - Nakit Dışı Varlıkların Ortaklara Dağıtımına İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı Yorumu (TFRS Yorum 17) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 147)
- Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 5) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 148)
- 13.05.2009** - Uluslararası Gözetim Şirketi Statüsüne İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2009/34)
- Finansal Araçlar: Açıklamalara İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 7) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 149)
 - Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 150)
 - Türkiye Finansal Raporlama Standartları Yorumları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 151)
 - Sigorta Sözleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 4) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 152)
- 21.05.2009** - Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: IV, No: 43)
- 30.05.2009** - Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII, No: 59)
- Sermaye Piyasası Mevzuatı Çerçevesinde Gayrimenkul Değerleme Hizmeti Verecek Şirketler ile Bu Şirketlerin Kurulca Listeye Alınmalarına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII, No: 60)
 - Bilgi, Belge ve Açıklamaların Elektronik Ortamda İmzalanarak Kamuyu Aydınlatma Platformuna Gönderilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (Seri: VIII, No: 61)

Vergi Takvimi

- 01.06.2009** - Nisan 2009 Dönemine Ait Haberleşme Vergilerinin Beyanı ve Ödemesi
 - Veraset ve İntikal Vergisi 1. Taksit Ödemesi
 - Vergi Levhası Tasdiki
 - 2009 Yılı Çevre Temizlik Vergisinin (İşyeri ve Diğer Şekilde Kullanılan Binalar ile Su İhtiyacını Belediyece Tes-
 sis Edilmiş Su Şebekesi Haricinden Karşılama Konutlar için) 1. Taksit Ödemesi
 - 2009 Yılı Emlak Vergisi 1. Taksit Ödemesi
 - SSK (Nisan 2009) Sigorta Primlerinin Ödemesi
 - Bağ-Kur Sigortalılarının Mayıs 2009 Sigorta Primi ve Sağlık Sigorta Primlerinin Ödemesi
- 05.06.2009** - Nisan 2009 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)
 - Nisan 2009 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)
- 08.06.2009** - Mayıs 2009 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödemesi
- 09.06.2009** - 16-31 Mayıs Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödemesi
- 10.06.2009** - 16-31 Mayıs Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 15.06.2009** - Mayıs 2009 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamullerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi-
 nin Beyanı ve Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Öde-
 mesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisinin (Tescile Tabi Olmayanlar)
 Beyanı ve Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Özel İletişim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödemesi
- 22.06.2009** - Mayıs 2009 Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin EK:4 No.lu ÖTV Bildirim Formu
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Kolalı Gazozlara İlişkin EK:7 No.lu ÖTV Bildirim Formu
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Alkollü İçeceklerle İlişkin EK:8 No.lu ÖTV Bildirim Formu
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Tütün Mamullerine İlişkin EK:9 No.lu ÖTV Bildirim Formu
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallarına İlişkin EK:10 No.lu ÖTV Bildirim Formu
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Yarışma ve Çekilişlerle Futbol Müsabakalarına ve At Yarışlarına Ait Müşterek Bahis-
 lerle İlgili İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Müşterek Bahislere İlişkin Eğlence Vergisinin Beyanı ve Ödemesi ile Diğer Eğlence
 Vergilerine İlişkin Eğlence Vergisinin Ödenmesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Yangın Sigortası Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 23.06.2009** - Mayıs 2009 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti
 Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Beyanı
- 24.06.2009** - Mayıs 2009 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Beyanı
- 25.06.2009** - 1-15 Haziran Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödemesi
 - 1-15 Haziran Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerce Vergi Levhasını Tasdik Et-
 tikleri Kişilerin Ad, Soyad ve Vergi Kimlik Numaralarına İlişkin Yapılacak Bildirim
- 26.06.2009** - Mayıs 2009 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti
 Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Ödemesi
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Ödemesi
- 30.06.2009** - Mayıs 2009 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Basit Usulde Vergilendirilen Mükelleflerin Gelir Vergisi 2. Taksit Ödemesi
 - SSK (Mayıs 2009) Sigorta Primlerinin Ödemesi
 - Bağ-Kur Sigortalılarının Haziran 2009 Sigorta Primi ve Sağlık Sigorta Primlerinin Ödemesi
- 06.07.2009** - Mayıs 2009 Dönemine Ait Mal Ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)
 - Mayıs 2009 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)

Mayıs 2009 Kronoloji

01 Mayıs İşçiler 1978'den sonra ilk kez pankartlarla Taksim'e girip 1 Mayıs'ı kutladı. Kabine değişikliği yapıldı, 9 yeni isim bakan oldu 8 bakan kabine dışı kaldı.

02 Mayıs TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu Türkiye'nin yeni bir yol haritasına ihtiyacı olduğunu söyledi.

03 Mayıs Yılın ilk üç ayında 24 sektörden 20'sinde ihracatın değeri dolar bazında düştü.

04 Mayıs Mardin'de köy düğününe silahlı saldırı düzenlendi 44 kişi yaşamını yitirdi.

05 Mayıs RTÜK Başkanı Zahid Akman, Deniz Feneri soruşturmasını yürüten savcılığa ifade verdi.

06 Mayıs Mardin'de kendi ailelerinden 44 kişiyi öldüren 8 kişi tutuklandı.

07 Mayıs TÜRMOB Genel Başkanı Masum Türker düzenlediği basın toplantısıyla DSP Genel Başkanlığına aday olduğunu açıkladı.

08 Mayıs Afganistan'daki ABD güçlerinin düzenlediği hava saldırısında çoğu sivil 147 kişi öldü.

09 Mayıs SANKO Holding 100 milyon dolarlık yatırımla, 20 rüzgar türbiniyle 60 megavatlık santral açılışını yaptı.

10 Mayıs Danıştay Başkanı Birden, savcılara, kolluk güçlerine, yasamaya, hükümete ve topluma hukuka uyun çağrısını yaptı.

11 Mayıs Sanayide kapasite kullanım oranı bir yıl önceye göre 14.9 puan düştü, bir önceki aya göre 2.1 puan arttı.

12 Mayıs Cumhurbaşkanı Gül, Türkiye'ye AB'de üyelik yerine imtiyazlı ortaklık önerisi getiren Sarkozy ve Merkel'i vizyonları eksik diye yanıtladı.

13 Mayıs Azerbaycan'a giden Başbakan Erdoğan, işgal bitene kadar Ermenistan kapısının açılmayacağını söyledi.

14 Mayıs Merkez Bankası gecelik faizleri 0.5 puan indirerek yüzde 9.25'e çekti.

15 Mayıs TÜİK işsizlik oranının Şubat ayında yüzde 16.1'e yükseldiğini açıkladı. İşsiz sayısı 3 milyon 802 bine çıktı.

16 Mayıs Hüsamettin Cindoruk Demokrat Parti Genel Başkanlığına seçildi.

17 Mayıs Demokratik Sol Parti Genel Başkanlığına TÜRMOB Genel Başkanı Masum Türker seçildi.

18 Mayıs Hayatını eğitilmiş genç kızlar yetiştirmeye ve hastalarına adanmış ÇYDD Başkanı Prof. Dr. Türkan Saylan hayatını kaybetti. Sincan Ağır Ceza Mahkemesi 'Kayıptırilyon' davasından Cumhurbaşkanı Gül'ün yargılanmasını istedi.

19 Mayıs ÇYDD Başkanı Prof. Dr. Türkan Saylan onbinlerce kişinin katıldığı törenle son yolculuğuna uğurlandı.

20 Mayıs Cumhurbaşkanı Gül, 'Kendi adıma bir kaygım yok, tek kaygım makamın zedelenmesi' dedi.

21 Mayıs Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, Deniz Feneri soruşturmasında adı geçen RTÜK Başkanı Zahid Akman'ın istifasını istediğini söyledi.

22 Mayıs Sivil toplum örgütleri tarafından eve kapanma pazara çık kampanyası başlatıldı.

23 Mayıs İSMMM Başkan Arıkan, vergi sisteminde yapılması planlanan bazı değişiklik ve düzenlemelerin vergi denetimini siyasallaştırma riski taşıdığı uyarısında bulundu.

24 Mayıs Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına Özdemir Özok yeniden seçildi.

25 Mayıs İlk nükleer denemesini 2006'da yaparak büyük tepki çeken Kuzey Kore yeraltında 20 kilotonluk nükleer bomba denedi.

26 Mayıs Bursa'da devlet hastanesinde yangın çıktı, yoğun bakımdaki 8 hasta öldü.

27 Mayıs Devlet Planlama Teşkilatı'nın hazırladığı orta vadeli programda ekonomik daralmanın yüzde 5.6'nın üzerinde belirlendi.

28 Mayıs Çukurca'da PKK'nın döşediği mayının uzaktan kumandayla patlaması sonucu 6 asker şehit oldu, 8 asker yaralandı.

29 Mayıs IMF Türkiye temsilcisi Sanei Türkiye'nin IMF'le prensipte anlaşacağını açıkladı.

30 Mayıs İki ayrı uçakla ABD'den gelen iki Türk yolcu da domuz gribi virüsüne rastlandı.

31 Mayıs Yargıtay Onursal Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu'nun ergenekon davası kapsamında ifadesine başvurulacak.